

ชื่อเป็นแอลกอฮอล์เหมือนกัน แต่กินไม่ได้

บทความโดย
ผศ.นพ.พิสนธิ์ จงตระกูล

ประธานคณะกรรมการสร้างความเข้มแข็ง
ประชาชนด้านการใช้อย่างสมเหตุผล (สยส.)
และ กรรมการแพทยสภา

หมอชวนรู้

The Medical Council of Thailand

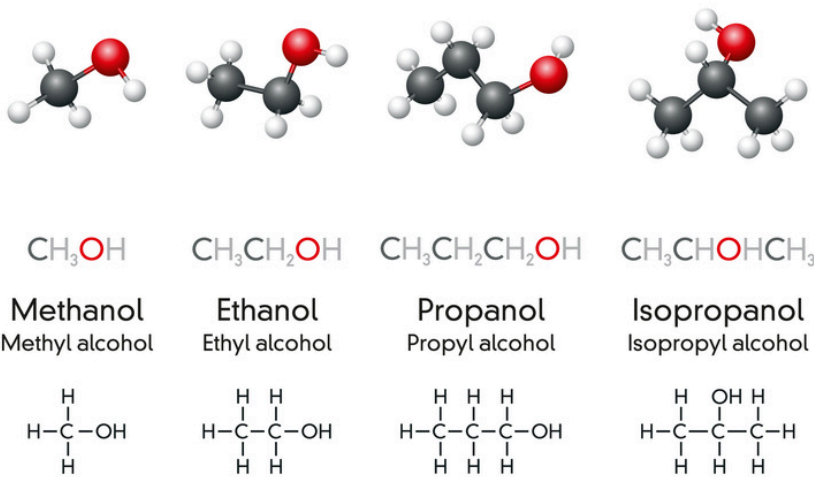

www.tmc.or.th

ชื่อเป็นแอลกอฮอล์เหมือนกัน แต่กินไม่ได้

แอลกอฮอล์มีกี่ชนิด

แอลกอฮอล์แบ่งได้เป็น 2 ชนิดหลัก คือชนิดที่กินได้ กับชนิดที่ห้ามกิน ชนิดที่กินได้มีชนิดเดียวคือเอทิลแอลกอฮอล์ (เอทานอล) นอกนั้นเป็นชนิดที่ห้ามกิน เช่น เมทิลแอลกอฮอล์ (เมทานอล), ไอโซโพรพิลแอลกอฮอล์, บิวทิลแอลกอฮอล์, เบนซิลแอลกอฮอล์ ตลอดจนเอทิลแอลกอฮอล์ที่ทำให้เป็นสีฟ้าและมีรสขม เพื่อให้ไม่ให้นำมาบริโภค แต่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านอื่น

แอลกอฮอล์ชนิดที่ห้ามกิน มีการนำไปใช้ประโยชน์ด้านใด

ประโยชน์ของแอลกอฮอล์ชนิดที่ห้ามกินคือ ใช้เป็นสารหล่อเย็น เพื่อด้านการแข็งตัวของน้ำในหม้อน้ำรถยนต์ หรือเครื่องปรับอากาศ ใช้เป็นตัวทำละลาย ใช้ในกระบวนการผลิตพลาสติก ใช้เป็นเชื้อเพลิง ใช้เช็ดล้างทำความสะอาดพื้นผิวต่าง ๆ ใช้ทำน้ำยาล้างกระจกหน้ารถ น้ำยาในเครื่องถ่ายเอกสาร เชลลิกทาไม้ และน้ำยาฆ่าเชื้อโรคที่ผิวหนัง เช่น มือ เป็นต้น แอลกอฮอล์ที่เป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในครัวเรือน และใช้ในทางอุตสาหกรรมเป็นแอลกอฮอล์ชนิดที่เป็นพิษต่อร่างกาย จึงต้องระมัดระวังและป้องกันการได้รับสารพิษเหล่านี้โดยไม่ตั้งใจ ทั้งในเด็กและพนักงานใกล้ชิดกับสารเหล่านี้ ซึ่งอาจเข้าสู่ร่างกายทางปาก ผ่านการสัมผัสกับผิวหนัง และการสูดไอระเหยของสารเหล่านี้ ในสถานที่ทำงานที่การระบายอากาศไม่ดี

แอลกอฮอล์ชนิดที่ห้ามกิน เช่น เมทานอล มีอันตรายต่อร่างกายอย่างไร

แอลกอฮอล์ชนิดที่ห้ามกิน เช่น เมทานอล มีความเป็นพิษสูง ผู้ที่ได้รับเมทานอลเข้าสู่ร่างกาย เช่น ดื่มยาแดงเหล้าที่มีเมทานอลเป็นส่วนประกอบ จะเกิดภาวะเลือดเป็นกรด ไตวาย หายใจล้มเหลว หัวใจล้มเหลว ตาบอด โคม่า และเสียชีวิตได้ ซึ่งหากไม่เสียชีวิต อาจเกิดความพิการถาวร เนื่องจากสมองบางส่วนถูกทำลาย ทำให้มีอาการคล้ายผู้ป่วยโรคพาร์กินสัน

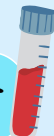

เลือดเป็นกรดหมายความว่าอย่างไร

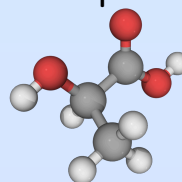
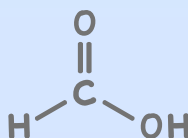
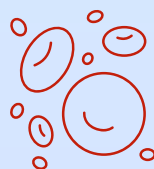
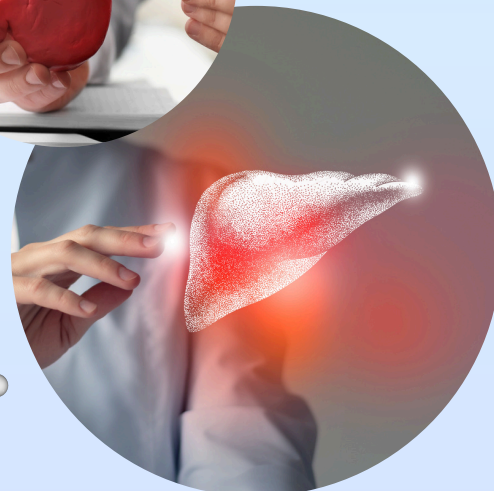
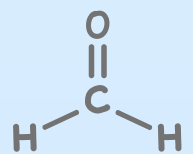

ในคนปกติ ร่างกายจะปรับสมดุลของความเป็นกรดต่างในเลือดให้มีค่าเป็นค่าเล็กน้อย คือมีค่า pH ที่ประมาณ 7.4 หากค่านี้ลดลงต่ำกว่า 7.35 เรียกว่าเกิดภาวะเลือดเป็นกรด โดยในขณะเดียวกันจะพบว่าค่าไบคาร์บอเนตในเลือดลดต่ำลงด้วย

เมทานอลทำให้เลือดเป็นกรดได้อย่างไร

เมื่อเมทานอลตกถึงกระเพาะอาหาร จะถูกเปลี่ยนสภาพเป็นสาร “ฟอร์มัลดีไฮด์” แล้วถูกดูดซึมเข้ากระแสเลือด ผ่านไปที่ตับ และถูกเปลี่ยนรูปด้วยเอนไซม์เป็น “กรดฟอร์มิก” ซึ่งขจัดออกจากร่างกายได้ยาก จึงเกิดการสะสม ทำให้เกิดภาวะเลือดเป็นกรด และสร้างความเสียหายต่ออวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย ความเป็นกรดในเลือดจากพิษของเมทานอล ยังเกิดจากการเพิ่มขึ้นของ “กรดแลคติก” ด้วยอีกทางหนึ่ง เนื่องจากการนำออกซิเจนไปใช้เป็นพลังงานของเซลล์ต่าง ๆ ในร่างกายถูกขัดขวาง

หลังดื่มกินเมทานอลจะมีอาการทันทีหรือไม่

แม้เมทานอลจะถูกดูดซึมจากกระเพาะอาหารได้อย่างรวดเร็ว ภายใน 10 นาทีหลังดื่ม แต่ในระยะแรกอาจไม่มีอาการผิดปกติ นอกจากอาการที่คล้ายกับการดื่มสุราโดยทั่วไป เช่น เวียนศีรษะ มวนท้อง หลังจากนั้นอาการต่าง ๆ ที่รุนแรงจะเริ่มแสดงให้เห็น ใน 18-24 ชั่วโมงหลังดื่มกินเมทานอล โดยอาจมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน ปวดท้อง อาการคล้ายคนเมา ซึมลง ตามัวและหายใจหอบ เมื่อเลือดเริ่มเป็นกรด หากมีอาการในลักษณะข้างต้นคือ ช่วงแรกเหมือนไม่มีอาการผิดปกติ แต่ต่อมามีอาการที่ต่างไปจากทุกครั้งที่ได้มกิน ควรรีบไปพบแพทย์ทันที และนำสิ่งที่ดื่มกินนั้นไปที่โรงพยาบาลด้วยเพื่อการตรวจพิสูจน์

เวียนศีรษะ

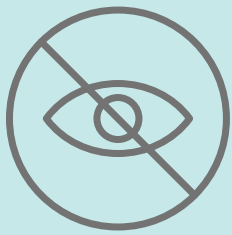
มวนทอง

คลื่นไส้ อาเจียน

อาการคล้ายคนเมา ชี้นลง

ตำมั่ว

หายใจหอบ

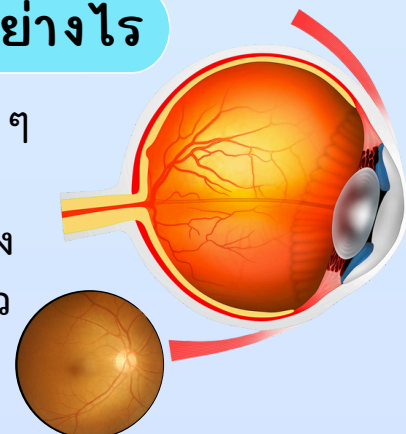
สิ่งที่ได้

พบแพทย์ทันที

พิษจากเมทานอลอาจทำให้ตาบอดได้อย่างไร

กรดฟอร์มิกขัดขวางการนำออกซิเจนไปใช้เป็นพลังงานของเซลล์ต่าง ๆ ทั่วร่างกาย เซลล์ที่ได้รับผลกระทบรุนแรงที่สุด คือเซลล์สมองและ เซลล์จอประสาทตา นอกจากนี้ กรดฟอร์มิกยังทำให้เกิดการสลายของ ป्लอกหุ้มเส้นประสาทตา ซึ่งความผิดปกติทั้งหมดนำไปสู่อาการตามัว เห็นภาพไม่ชัด กลัวแสง ประสาทตาบวม และตาบอดในที่สุด

บทความโดย

ผศ.นพ.พิสนธิ์ จงตระกูล

ประธานคณะทำงานสร้างความเข้มแข็งประชาชนด้านการใช้จ่ายอย่างสมเหตุผล (สยส.) และ กรรมการแพทยสภา

f កម្ពុជានុវត្ត

 สมาคม The Medical Council of Thailand

หมอชวนรู้

ซื้อเป็นแอลกอฮอล์เหมือนกัน แต่กินไม่ได้

4

ต้องได้รับเมทานอลในปริมาณเท่าใดจึงจะเกิดพิษ
ทำไมบางคนเสียชีวิต บางคนไม่เสียชีวิต

การดื่มกินเมทานอลที่ไม่ผ่านการเจือจางในปริมาณ 80-150 มล.
อาจทำให้เสียชีวิตได้ ยาดองเหล้าโดยทั่วไปมักใช้แอลกอฮอล์
ที่มีความเข้มข้นประมาณ 35% ที่เรียกกันว่า 35 ดีกรี
และมักดื่มกันครั้งละ 1 เป็ก คือประมาณ 50-60 มล.

ซึ่งจะได้เมทานอลไปประมาณ 17.5-21 มล.

ด้วยเหตุนี้ผู้ได้รับยาดองเหล้าที่มีเมทานอลเป็นส่วนประกอบ
บางรายจึงรักษาหายและกลับบ้านได้อันเนื่องมาจากการดื่ม
เมทานอลไปในปริมาณที่น้อยกว่าปริมาณที่จะเป็นอันตรายถึงชีวิต
แต่ผู้ที่มีอาการหนักและบางรายเสียชีวิตน่าจะเกิดจากการดื่ม
ยาดองเหล้าเหล่านั้นในปริมาณมากและตัดสินใจเข้ารับการรักษา

ช้าเกินไป อย่างไรก็ตามการได้รับเมทานอลเพียง 4 มล. อาจทำให้ตาบอดได้
และผู้มีน้ำหนักตัวน้อยมีโอกาสได้รับพิษจากเมทานอลง่ายกว่า
ผู้มีน้ำหนักตัวมากที่ดื่มกินในปริมาณเท่า ๆ กัน

สถานการณ์พิษจากเมทานอลในประชาชนจำนวนมาก จากการดื่มยาดองเหล้าและเหล้าเถื่อนในขณะนี้เป็นอย่างไร

รายงานข่าว ณ เวลา 8.00 น. วันที่ 28 สิงหาคม 2567 จากศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินด้านการ
แพทย์และสาธารณสุข รายงานตัวเลขคลัสเตอร์เหล้าเถื่อน มีผู้ป่วยสะสมจำนวน 37 คน
เสียชีวิตเพิ่มอีก 2 คน รวมเป็น 6 คน โดยมี 1 คนเสียชีวิตที่บ้าน อยู่ระหว่างการรักษา 22 คน
ต้องใส่เครื่องช่วยหายใจ 7 คน ฟอกไต 23 คน ส่วนผู้ป่วยรักษาหายกลับบ้านแล้ว 9 คน และ
ล่าสุดพบผู้ป่วยสะสมเพิ่มขึ้นเป็น 44 ราย เสียชีวิตเพิ่มอีก 1 ราย ซึ่งเป็นผู้ป่วยในจังหวัดพะเยา
ที่ได้ซื้อเหล้าจากซอยหทัยราษฎร์ 33 เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร ก่อนเดินทางกลับบ้าน
ที่จังหวัดพะเยา

ผู้ป่วยสะสม

44

เสียชีวิต

6+1

อยู่ระหว่างการรักษา

22

ใส่เครื่องช่วยหายใจ

7

ฟอกไต

23

รักษาหาย

9

บทความโดย

ผศ.นพ.พิสนธิ์ จงตระกูล

ประธานคณะกรรมการสร้างความเข้มแข็งประชาชนด้านการใช้ยา
อย่างสมเหตุผล (สยส.) และ กรรมการแพทยสภา

หมอชวนรู้

The Medical Council of Thailand

ชื่อเป็นแอลกอฮอล์เหมือนกัน แต่กินไม่ได้

5

นอกจากเมทานอลในยาโดงเหล้าและเหล้าเถื่อนเหล่านี้
ยังพบแอลกอฮอล์ชนิดห้ามกินอื่น ๆ อีกหรือไม่

จากการตรวจวิเคราะห์สุราของกลาง โดยห้องปฏิบัติการทาง
วิทยาศาสตร์ของกรมสรรพสามิต ยังพบสารอีกชนิดในเหล้าขาว
- ยาโดง คือไอโซโพรพิลแอลกอฮอล์ ที่สถานผลิตเหล้าเถื่อน
ที่บ้านของ “เจ๊ปู้” และซุ่มยาโดงทั้ง 18 ซุ่ม
ในเขตมีนบุรี หนองจอก ลาดกระบัง
ประเวศ คันนายาว และคลองสามวา

เมทานอลมีกลิ่นและรสชาติแตกต่างจากเอทานอลหรือไม่

เมทานอลเป็นของเหลวใส ไม่มีสี มีกลิ่นและรสไม่แตกต่างจาก
เอทานอลผู้ดื่มกินยาโดงเหล้าหรือสุราเถื่อนที่ปนเปื้อนเมทานอล
จึงไม่รู้ตัวที่กำลังได้รับสารพิษ

การรักษาพิษจากเมทานอลทำอย่างไร

สารต้านพิษเมทานอลมี 2 ชนิดคือ โฟมีพิโซล (fomepizole)
และเอทานอล สารเหล้านี้ออกฤทธิ์ยับยั้งการเปลี่ยนรูปของ
เมทานอลไปเป็นสารเมแทบอลิท์ที่เป็นพิษคือกรดฟอร์มิก
ในปัจจุบันโฟมีพิโซลยังไม่มีจำหน่ายในประเทศไทย
จึงมีเพียงการใช้เอทานอลเป็นยาต้านพิษ แพทย์อาจ
ให้การรักษาอื่น ๆ โดยใส่ท่อช่วยหายใจ
ให้สารโซเดียมไบคาร์บอเนตทางหลอดเลือดดำเพื่อแก้ไข
ภาวะเลือดเป็นกรด ให้กรดโฟลิก (folic acid)
เพื่อช่วยขจัดกรดฟอร์มิก และทำการฟอกเลือด
เพื่อขจัดเมทานอลออกจากร่างกาย **อย่าทำการรักษาพิษจาก
เมทานอลด้วยตนเองที่บ้าน**

บทความโดย

ผศ.นพ.พิสนธิ์ จงตระกูล

ประธานคณะกรรมการสร้างความเข้มแข็งประชาชนด้านการใช้ยา
อย่างสมเหตุผล (สยส.) และ กรรมการแพทยสภา

หมอชวนรู้

The Medical Council of Thailand

เอทานอลด้านพิษของเมทานอลได้อย่างไร

เอทานอลขัดขวางการเปลี่ยนรูปของเมทานอลไปเป็นกรดฟอร์มิก ซึ่งเป็นสารเมแทบอลิท์ที่เป็นพิษ โดยแย่งจับกับเอนไซม์ที่ทำหน้าที่เปลี่ยนรูปเมทานอล ทั้งนี้เอทานอลจับกับเอนไซม์ดังกล่าวได้ดีกว่าเมทานอลถึง 15 เท่าทำให้การเปลี่ยนรูปของเมทานอลไปเป็นสารพิษเกิดขึ้นน้อยลง แพทย์อาจให้เอทานอลได้ทั้งทางปากและทางหลอดเลือดดำ ซึ่งต้องระวังการเกิดพิษจากเอทานอลระหว่างการให้สารดังกล่าวอย่างใกล้ชิด ด้วยการดูแลผู้ป่วยในไอซียู อย่าทำการรักษาพิษของเมทานอลด้วยตนเองที่บ้าน

หากเมทานอลเข้าปากโดยไม่ตั้งใจในสถานที่ทำงาน จะช่วยเหลือเบื้องต้นได้อย่างไร

เตรียมการนำส่งโรงพยาบาลโดยเร็ว อย่าทำการช่วยเหลือด้วยการทำให้อาเจียน แต่หากผู้ได้รับเมทานอลกำลังจะอาเจียนให้ผู้นั้นอยู่ในท่าเอียงตัวไปด้านหน้าเพื่อป้องกันการนำเมทานอลลงปอด ระหว่างนั้นให้ดื่มน้ำเปล่า 1 แก้ว คือประมาณ 240-300 มล. เพื่อเจือจางเมทานอลในกระเพาะอาหาร

ความสำเร็จในการรักษาขึ้นอยู่กับอะไร

ความสำเร็จในการรักษาขึ้นอยู่กับปริมาณสารพิษที่ผู้ป่วยได้รับ และระยะเวลาก่อนถึงมือแพทย์ หากได้รับแล้วรีบไปพบแพทย์โดยเร็วและให้ประวัติได้ชัดเจน เพื่อให้แพทย์วินิจฉัยได้ในเบื้องต้นว่าอาจได้รับแอลกอฮอล์ชนิดที่เป็นพิษ แพทย์จะดูแลได้ทันทีทั้งที่ด้วยสารต้านพิษ ในทางกลับกัน หากได้รับแล้วรอเวลาเพราะเห็นว่ายังไม่มีอาการใด ๆ เมื่อเกิดอาการต่าง ๆ ขึ้นแล้วจึงค่อยไปพบแพทย์ อวัยวะและระบบร่างกายต่าง ๆ อาจเสียหายไปมากกว่าที่แพทย์จะแก้ไขได้ เช่น เลือดเป็นกรดอย่างรุนแรงและเสียชีวิต หรือตาอาจจะบอดแบบถาวร ดังนั้นเมื่อรู้หรือสงสัยว่าได้รับแอลกอฮอล์ที่เป็นพิษต้องรีบไปพบแพทย์ในทันที อย่ารอช้า

